

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-87-22>
УДК 316.728:331.105.24-057.4

Сорока О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет

Збрицька Т.П.

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет

Петровська О.М.

кандидат політичних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет

Soroka Aleksandra, Zbritskaya Tetyana, Petrovskaya Oksana
Odesa National Economic University

ПРЕСТИЖНІСТЬ ФАХІВЦЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ : ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ

THE PRESTIGE OF A SPECIALIST IN SOCIAL WORK IN UKRAINE: PROBLEMS AND OPPORTUNITIES FOR IMPROVEMENT

У центрі уваги авторів постає проблема престижу професійної діяльності фахівців соціальної галузі. Стаття присвячена аналізу розуміння суспільством професії соціальної роботи, а також визначення факторів, що впливають на формування та підтримку іміджу соціальних працівників. Крім структурних проблем, що переважають через природне та історичне становлення соціальної роботи, існують і внутрішні обмежувальні бар'єри у розвитку соціальної роботи в Україні. Автори наголошують на те, що в даний час до сучасних викликів, що стоять перед соціальною роботою, відносяться низька поінформованість громадськості щодо її специфіки, відсутність професійних відмінностей і розмежувань, а також труднощі, що пов'язані з процесом її статусної детермінації та професіоналізації. У статті відображено основні висновки та результати дослідження, а також наведено рекомендації щодо підвищення рівня іміджу соціального працівника.

Ключові слова: соціальний працівник, соціальна сфера, професійна діяльність, соціальні послуги, імідж професії.

This article states that social work occupies a leading place in modern Ukrainian society, thereby determining the relevance of this scientific and professional issue. It is shown that social work is increasingly developing in various industries, acquiring a global scale and is an important component in solving many social and personal problems of a person. Based on the results of the analysis of scientific research, the foundations of the origin and development of social work are revealed. Recently, professions of the socioeconomic type have gained special importance in society. The authors show that the activities of specialists in socioeconomic specialties are directly related to the person, to the relationships between the person, social groups, society and the state and are aimed at the implementation of the process of socialization of the person. Being aimed at improving the quality of a person's life, the realization of his aspirations, the profession of a social worker is also found. In the center of attention of the authors is the problem of the prestige of the professional activity of specialists in the social sector. The article is devoted to the analysis of society's understanding of the profession of social work, as well as the determination of factors influencing the formation and maintenance of the image of social workers. In the article, the authors reflect a fairly wide range of issues: objective and subjective difficulties that prevent the formation of the prestige of the profession of social workers. In addition to structural problems that prevail due to the natural and historical formation of social work, there are also internal restrictive barriers to the development of social work in Ukraine. The authors note that the current challenges facing social work include low public awareness of its specifics, lack of professional distinctions and demarcations, as well as difficulties associated with the process of its status determination and professionalization. The article reflects the main conclusions and results of the research, as well as recommendations for improving the image of a social worker.

Keywords: social worker, social sphere, professional activity, social services, image of the profession.

Постановка проблеми. Фахівця із соціальної роботи певним чином потребує практично кожна людина, адже в полі його діяльності люди, які потрапили або ризикують потрапити у важку життєву ситуацію, з якою не можуть впоратися самостійно.

Сьогодні в епоху економічної нестабільності більшість населення нашої країни потребує допомоги та підтримки соціальних служб, а, отже, і допомоги фахівців із соціальної роботи. Ми можемо спостерігати таке протиріччя: з одного боку, населення усві-

домлює важливість і необхідність такої спеціальності, а з іншого, у їхній свідомості склався стереотип про непрестижність професії, тому що, незважаючи на свою значущість та цінність професії, фахівців із соціальної роботи здебільшого приймають за людей, які надають побутову допомогу вдома нужденним людям.

У нашій країні престижними вважаються професії, пов'язані з владою, високою заробітною платою та впливом. Не маючи всього цього, професія фахівця із соціальної роботи до цього списку не входить, незважаючи на те, що це, мабуть, одна з найзначніших та найшляхетніших професій. У цьому полягає суперечність: професія необхідна не лише населенню, а й державі, фахівці із соціальної роботи присвячують себе служінню людям, але водночас професія не має престижу у населення, а також серед молоді під час вибору професійного майбутнього.

Вирішення цих протиріч та пошук шляхів формування позитивного професійного іміджу фахівця із соціальної роботи у суспільній свідомості, стимулювання молоді на професійний вибір на користь соціальної роботи виступає проблемою представленого авторами статті дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен престижності професій предмет дослідження соціологів, психологів і педагогів протягом останнього століття. Це багато в чому пов'язано з необхідністю вивчення не тільки динамічних соціально-економічних процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві і постійно трансформують його структуру, але й розкриття специфіки людського вибору, самовизначення в процесі особистісного і професійного зростання.

Теоретичною та методологічною основою нашого дослідження виступають сучасні праці Т. Семігіної, О. Брижовата, В. Смирнова, О. Холостової, М. Лукашевича, В. Кубрака та ін. Незважаючи на досить широке коло вивчених проблем професійного іміджу фахівців із соціальної роботи, на сьогоднішній день у суспільстві стоїть завдання формування позитивного іміджу професії. Аналіз спеціальної літератури, а також наукових праць у цій галузі виявив недостатню розробленість проблеми формування професійного іміджу спеціаліста із соціальної роботи як фактора ефективної трудової діяльності фахівців. Таким чином, актуальність теми даного дослідження зумовлена недостатністю фундаментальних робіт, присвячених професійному іміджу фахівця із соціальної роботи.

Метою статті є розкриття сутності, специфіки проблем престижу фахівця із соціальної роботи та можливостей формування позитивного іміджу даної професії.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У літературі виникнення соціальної роботи як професії, зазвичай, датують кінцем XIX — початком XX століть. Саме цей період у ряді індустріально розвинених країн з'являються групи фахівців, які починають професійно займатися соціальною роботою, створюють навчальні заклади, навчають соціальних працівників. Великобританія та США були тими країнами, де соціальна робота насамперед оформилася як особливий вид діяльності, і де вона потім була поставлена на професійну основу.

Соціальна робота в сучасному суспільстві набуває глобального масштабу не тільки у світлі професійного партнерства та управління, але насамперед у світлі повсякденної практики соціальної роботи.

Глобальні соціальні практики офіційно визнаються на міжнародному рівні. Так, у 1928 році в Парижі відбулася перша Міжнародна конференція з соціальної роботи і була створена Міжнародна асоціація шкіл соціальної роботи (The International Association of Schools of Social Work (IASSW)). Основними напрямками діяльності організації є: розвиток освіти у сфері соціальної роботи; стимулювання міжнародного обміну; встановлення стандартів для підвищення якості соціальної роботи; створення форумів для обміну дослідницькою роботою та науковою діяльністю у сфері соціальної роботи; сприяння розвитку прав людини та соціальному розвитку через контроль соціальної політики та адвокацію [1].

У цьому ж році з метою розвитку практичної соціальної роботи та вдалого поєднання передового інноваційного досвіду, традицій і теоретичних засад професійної діяльності соціальні працівники-практики заснували Міжнародну федерацію соціальних працівників Міжнародну федерацію соціальних працівників (International Federation of Social Workers), яка існує донині. Станом на 2021 рік Міжнародна федерація соціальних працівників є глобальною асоціацією національних організацій, що представляють понад 750 000 соціальних працівників із 90 країн світу. Цілями організації є: зміцнення професії соціальних працівників; розробка та оновлення кодексу етики соціальних працівників; розвиток освіти соціальних працівників та стандартів навчання [2].

Становлення та розвиток у нашій країні соціальної роботи як виду професійної діяльності прийшлося на період інтенсивних якісних перетворень, які зачіпають все сфери життя. Загострилися соціальні проблеми, за яких переважна більшість українців потребує сьогодні соціального захисту та підтримки з боку держави.

У процесі соціальної трансформації українського суспільства на межі XX–XXI століть якісно

змінювалася його соціальна структура. Одна з найважливіших змін – поява професій, що допомагають, призначення яких полягає у турботі про людину. Почалося усвідомлення того, що ці професії потрібні для того, щоб забезпечити успішний розвиток сучасного суспільства, вирішити соціально-економічні проблеми, проблеми соціальної допомоги нужденним верствам населення, а також зберегти мобільність та психологічну стабільність в суспільстві.

Поступово почала формуватися професійна спільнота соціальних працівників. З великої кількості професій, що належать до соціомічних, сучасні дослідники (О. Біла, І. Богданова, Л. Буркова, В. Москаленко, С. Пальчевський) до таких професій відносять педагогів, психологів, соціальних педагогів та соціальних працівників, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана з людьми, з взаємовідносинами між індивідами, соціальними групами, суспільством і країною та спрямовані на здійснення процесу соціалізації людини, удосконалення суспільних відносин, реалізацію ідей гуманізму та справедливості, виконання найважливіших функцій суспільного творення [3, с. 83].

Треба зазначити, що в Україні прийнято низку Законів та нормативно-правових актів щодо організації соціальної роботи та її спрямування [4–6], що зумовило необхідність пошуку шляхів і механізмів розвитку професійної соціальної роботи та науково-напряму соціальної роботи.

У 2001 році, Міжнародна федерація соціальних працівників (IFSP) і Міжнародна асоціація шкіл соціальної роботи (IASHSR) запропонували визначення соціальної роботи: «професійна діяльність, яка сприяє соціальним змінам завдяки своїм принципам і методам», і вирішення проблем у людських стосунках. Її мета – надати людям можливості та звільнити їх для покращення добробуту та якості життя» [7, с. 144–157].

Вищенаведене визначення було уточнено Т. Семігіною та сформульовано таким чином: «соціальна робота – це професія, заснована на практиці, і академічна дисципліна, яка сприяє соціальним змінам і розвитку, соціальній згуртованості, активізації та звільненню людей. Соціальна справедливість, права людини, колективна відповідальність і повага до різноманітності займають центральне місце в соціальній роботі».

Спираючись на теорії соціальної роботи, соціальних і гуманітарних наук, соціальна робота залучає людей і установи до вирішення життєвих проблем і покращення добробуту» [7, с. 6–11].

Важливою складовою предмета соціальної роботи виступає виявлення та реалізація життєздатності людини. Це означає, що соціальні пра-

цівники допомагають людям знайти мотивацію та енергію для розвитку, самореалізації та досягнення власних цілей. Вони сприяють відновленню та збереженню позитивного емоційного стану, впевненості у собі, віри у власні сили, що дозволяє людині протистояти труднощам і ефективно функціонувати [8].

Соціальна сфера та її головні елементи, такі як «соціальне», «соціальність» (громадськість), насамперед є базовою основою для розвитку інших сфер людської життєдіяльності, вони задають орієнтацію, або вектор «економічному», «політичному», «духовному». Саме через розуміння цієї сукупної категорії можна говорити про те, що соціальна робота – це певна співактивність людей як вид діяльності на засадах взаєморозуміння та співробітництва.

Гуманістична сутність чи місія соціальної роботи полягають у пом'якшенні соціальної нерівності чи ослабленні соціальних конфліктів, у протистоянні тенденціям соціального колапсу і деградації. Тому вона має стати ефективним фактором демократизації суспільного життя на основі соціально-гуманістичних цінностей свободи, справедливості та рівності. Слід акцентувати увагу на тому факті, що соціальна робота повинна розглядатися не тільки як діяльність з надання допомоги та підтримки тим верствам, групам, індивідам, які її потребують. Настав час визнання статусу соціальної роботи у конституційному порядку щодо виконання правозахисної функції, яка вже повною мірою адаптована у європейських країнах та США.

Так, наприклад, роль соціальних працівників в Англії набагато значніша, ніж в Україні: можна сказати, вони концентрують у собі роль опікунів, і «адвокатів у законі», тобто мають більше законодавчих повноважень. У нашій країні, їхній соціальний статус «приземлений», функції, як дехто вважає, примітивні, не потребують навіть спеціальної освіти – тому й «престижність» професії доволі низька.

Незважаючи на зрушення у реформуванні соціального захисту, у громадській думці престиж соціальної роботи як професії перебуває на досить низькому рівні. Сьогодні можна говорити про цілий комплекс проблем, що ускладнюють остаточну професіоналізацію цього виду діяльності.

Ми можемо виділити такі причини низького престижу фахівця із соціальної роботи у сучасному українському суспільстві (рис. 1):

1) проблеми організаційного характеру: недостатня інтеграція всіх рівнів соціальної роботи, дефіцит зворотного зв'язку в управлінському апараті призводять до зниження її ефективності та перешкоджають реалізації гуманістичного потенціалу;

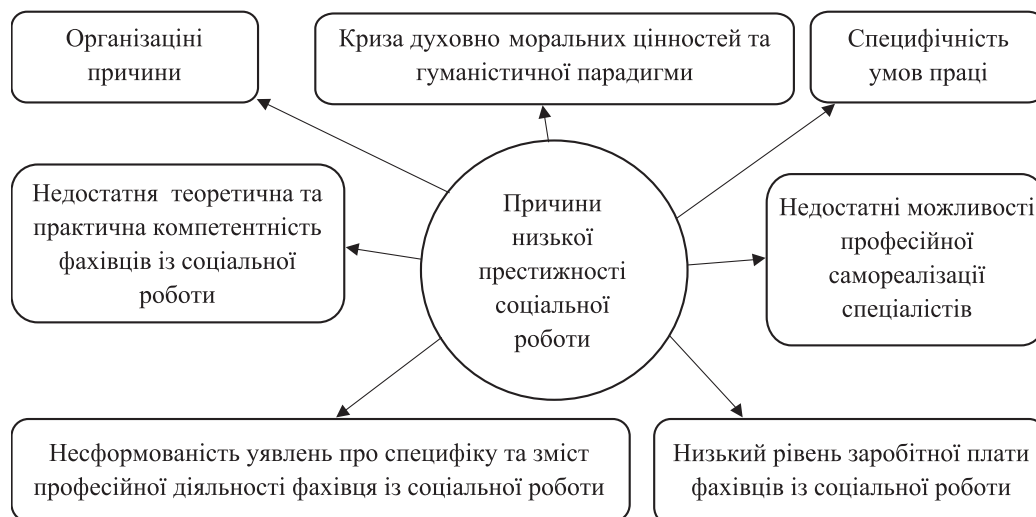

Рис. 1. Причини низької престижності соціальної роботи в Україні

Джерело: самостійна розробка авторів

2) проблема ефективності професійної діяльності, зумовлена недостатньою теоретичною та практичною компетентністю фахівців із соціальної роботи; Ця проблема частково зумовлена недосконалістю освітньої системи, надмірним акцентом на теоретичному блоці навчання та недостатньою увагою до питань практичної діяльності, а також низькою мотивацією фахівців до професійного становлення, розвитку та вдосконалення. У той же час, частина осіб, які обіймають посаду фахівця із соціальної роботи, зовсім не мають профільної освіти. Негативний досвід взаємодії індивіда з фахівцем із соціальної роботи провокує виникнення скептицизму та настороженості по відношенню до всього соціального інституту загалом;

3) криза духовно-моральних цінностей та гуманістичної парадигми, знецінення людського життя, втрата віри у справедливість, нерозвиненість соціальної та громадянської відповідальності членів суспільства. Традиційні для українського суспільства ідеї громадського допомоги та піклування змінилися прагненням до матеріального збагачення, переслідуванням індивідуальних інтересів, байдужістю до соціальних проблем оточуючих;

4) низький рівень заробітної плати фахівців із соціальної роботи, тоді як у сучасних умовах підвищення престижності професії асоційоване з її високооплачуваністю. Низька заробітна плата фахівців соціальної сфери значною мірою обумовлена нерозвиненістю соціального підприємництва та комерційного сектора соціальної роботи в країні;

5) несформованість уявлень про специфіку та зміст професійної діяльності фахівця із соціальної роботи у суспільній свідомості, що супроводжується негативними стереотипами та кліше. Професії соціального профілю нині сприймаються на-

селенням узагальнено: професійна діяльність не диференціюється відповідно до рівня соціальної роботи, соціальними групами та категоріями, кваліфікацією фахівців. Фахівці із соціальної роботи ототожнюються із соціальними працівниками, які надають переважно побутову допомогу, та часто не мають профільної освіти. Низька поінформованість населення про діяльність фахівців соціальної сфери і, як наслідок, недооцінка її значущості значною мірою викликана тим, що вона спрямована головним чином на захист інтересів соціально вразливих категорій населення.

Визначальним фактором при визначенні іміджу соціальної роботи є джерела інформування населення про соціальні служби та послуги, що надаються ними, заходи соціальної підтримки. Авторами виявлено такі факти та закономірності: ЗМІ транслиують необхідну населенню інформацію про соціальну сферу, але в недостатньому обсязі та низької якості; недостатній рівень володіння знаннями про соціальну сферу у населення та журналістів, нерозуміння журналістами функціоналу та специфіки діяльності спеціаліста із соціальної роботи, нерозуміння різниці виконуваних ним трудових функцій від трудових функцій рядового соціального працівника; незнання журналістами та населенням системи соціальних служб, її компонентів, структури; журналістами мало усвідомлюється відповідальність перед суспільством за контент, що публікується; Нарівні з простими громадянами, журналісти також мислять стереотипно, зводячи всю соціальну роботу лише до економічного аспекту допомоги нужденним;

6) недостатні можливості професійної самореалізації спеціалістів. Випускники ЗВО, які пройшли професійну підготовку, найчастіше відмовляють-

ся від роботи зі спеціальності, оскільки не бачать перспектив професійного розвитку та кар'єрного зростання;

7) специфічні умови праці: необхідність інтенсивної взаємодії із соціально вразливими групами, особами, які опинилися у важкій життєвій ситуації, необхідність систематичного зіштовхування з людськими стражданнями, проблемами, переживаннями. Інтенсивна нервово-психічна напруга у професійній діяльності фахівця із соціальної роботи обумовлює високий ризик емоційного вигорання, професійних деформацій та деструкцій.

Ці чинники негативно впливають на імідж соціальної роботи як професії та соціального інституту, а такий імідж, у свою чергу, також негативно впливає на якість соціальних послуг та ефективність соціальної роботи в цілому.

Таким чином, професія «Соціальна робота», що з'явилася наприкінці минулого століття, в Україні все ще не набула високого іміджевого статусу.

Для підвищення ефективності соціальної роботи необхідно цілеспрямоване формування її престижності, іміджу соціального працівника та іміджу організацій, що надають соціальні послуги населенню.

У зв'язку з вищевикладеними негативними тенденціями, з точки зору авторів статті, високу актуальність має розробка комплексної системи заходів, спрямованих на підвищення престижу

професії фахівця із соціальної роботи серед молоді та населення, яка має включати такі напрямки (рис. 2):

1) розвиток гуманістичної спрямованості суспільства шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи, яка може набувати форм трансляцій та публікацій у засобах масової інформації, ідеологічних акцій та конференцій, культурно-суспільних дебатів, конкурсів, ігрових програм тощо;

2) підвищення професійної культури та компетентності фахівців із соціальної роботи: розвиток та вдосконалення навчально-методичної бази професійного навчання спеціаліста із соціальної роботи: впровадження інноваційних освітніх технологій, підвищення упору на практичну діяльність. Також увагу необхідно приділити оптимізації структури системи підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів у галузі соціальної сфери, модернізації її матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення. Особливого значення має розвиток наукового напрямку соціальної роботи, організація та методична підтримка дослідницької діяльності;

3) збереження та розвиток традицій суспільної соціальної роботи у поєднанні з розширенням спектру наданих соціальних послуг та підвищенням їх якості. Особливе значення має активізація громадського сектору соціального захисту, що передбачає

Рис. 2. Комплексна система заходів, що спрямована на підвищення престижу професії фахівця із соціальної роботи в Україні

Джерело: самостійна розробка авторів

підтримку соціальних організацій, об'єднань, груп самопомогі, волонтерських рухів, проведення тематичних акцій, свят тощо. Разом з тим, необхідний аналіз актуальних соціальних запитів суспільства загалом та його окремих категорій, розробка системи заходів щодо їх задоволення шляхом удосконалення існуючих та запровадження нових соціальних послуг. Для підвищення ефективності соціальної роботи та систематичного моніторингу її якості доцільно використання системи оцінювання, що заснована на об'єктивних критеріях;

4) популяризація професії фахівця із соціальної роботи за допомогою демонстрації населенню конкретних результатів та досягнень професійної спільноти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (телетрансляція та онлайн трансляція відеоматеріалів, створення сайтів та спільнот професійної спрямованості в мережі інтернет, електронні журнали та конференції, веб-форуми тощо). Стратегія активної інформаційної політики буде сприяти формуванню позитивного громадського іміджу спеціаліста із соціальної роботи та відкритості його професійної діяльності, а також підвищенню довіри населення до системи соціального захисту загалом.

Проблема престижності соціальної роботи як професії, її імідж в очах широкого кола є об'єктом дослідження вчених у США, Великій Британії, Канаді, Німеччині, Словаччині та інших країнах. Безперечно, це пов'язано з реалізацією ефективної соціальної політики. В результаті дослідження закордонного досвіду формування професійного іміджу автори з'ясували, що основним каналом формування іміджу професії «соціальна робота» виступають ЗМІ. Саме ЗМІ можуть стати дієвим інструментом для взаємодії із владними структурами, громадськістю, а також способом залучення некомерційних організацій для вирішення соціальних проблем.

Велика кількість медіа-історій (репортажів новин, документальних фільмів тощо) про соціальні послуги в останні роки свідчить про зростання інтересу ЗМІ до даної професії. Посилена увага з боку ЗМІ сприяє підвищенню обізнаності громадськості щодо діяльності соціальної роботи;

5) розвиток комерційного сектора соціальної роботи: створення оптимальних умов для соціального підприємництва буде сприяти припливу інноваційних ідей та технологій, підвищенню якості соціальних послуг та рівню оплати праці фахівців із соціальної роботи, виникненню нових об'єктів соціальної інфраструктури та робочих місць. Також у діяльність із соціального підприємництва можуть бути залучені вразливі соціальні групи та категорії. До найбільш важливих заходів щодо підтримки соціального бізнесу можна включити створення законодавчої бази з регулювання соціального під-

приємництва, забезпечення фінансової підтримки (залучення спонсорської підтримки, позики, гранти, участь у статутному капіталі), консультування з актуальних питань соціальної діяльності, методичне забезпечення та інформаційне просування;

6) адаптація та впровадження інноваційних технологій соціальної роботи (соціальне проєктування, соціальні кімнати, соціальний туризм, соціальна реклама) у т.ч. у контексті професійного навчання у ЗВО, що не тільки буде стимулювати розвиток соціальної сфери в цілому, а й сприяти професійному становленню, розвитку творчого підходу, набуттю практичного досвіду, ідентифікації з професією серед майбутніх фахівців;

7) розвиток системи профорієнтації у навчальних закладах: інформування, організація екскурсій на робочі місця, пізнавальні лекції, ділові ігри та вправи, ярмарки та свята професій, PR технології (соціальна реклама, директ-маркетинг, прес-релізи, презентації, розповсюдження друкованої продукції, організація тематичних заходів);

8) формування позитивного іміджу фахівця із соціальної роботи у вигляді корекції стереотипного сприйняття з боку громадськості. Необхідним стає застосування методів формування професійно важливих якостей та активізації особистісного потенціалу розвитку майбутнього фахівця із соціальної роботи на етапі професійного навчання. При цьому як базові особистісні компетенції фахівця соціальної сфери можна виділити емпатичність, толерантність, здатність до безоцінного сприйняття клієнта, розвинені морально-етичні якості, комунікабельність, чесність, чуйність, відповідальність, аналітичні здібності;

9) організація комплексної системи супровіду професійного становлення, працевлаштування, професійної адаптації, методичної та психологічної підтримки фахівців із соціальної роботи, надання допомоги у плануванні кар'єри та підвищенні кваліфікації, профілактика емоційного вигорання, професійних деформацій та деструкцій.

Отже, соціальна робота як вид професійної діяльності буде тоді ефективна та престижно-рентабельна, коли будуть створені відповідні умови соціально-психологічного, економіко-політичного та іншого характеру. Тоді можна говорити про соціальних працівників не тільки як про обслуговуючий персонал, діяльність яких вузькоспрямована, а й як про багатофункціональних фахівців, мета яких – попередити, вивчити, запобігти.

Висновки. Безсумнівно, професія соціального працівника складна, оскільки пов'язані з виконанням морально важливої діяльності – наданням моральної, матеріальної та фізичної допомоги представникам найуразливіших верств населення.

Незважаючи на це, соціальна робота залишається однією з недооцінених професій. Крім іншого, це пов'язано з тим, що таку діяльність складно комерціалізувати, отже, вона не може приносити прибутку, що саме по собі не є плюсом в умовах ринкових відносин.

Вивчення проблеми престижу соціальної роботи дозволяє зробити висновок, що вона є багатогранною і потребує комплексного підходу до її вирішення. Необхідно проводити заходи, що будуть спрямовані на покращення якості підготовки фахівців із соціальної роботи, підвищення статусу та пре-

стижу професії у суспільстві, а також покращення умов праці та заробітної плати. Важливо розвивати співпрацю між соціальними службами та волонтерськими організаціями, щоб забезпечувати більш ефективну допомогу нужденним, а також проводити інформаційну роботу серед роботодавців, щоб вони розуміли необхідність висококваліфікованих фахівців, могли сформувавши відповідний кадровий запит. Вирішення проблеми підвищення престижності соціальної роботи потребує взаємодії всіх учасників цього процесу – фахівців, роботодавців, освітніх установ та органів влади.

Список літератури:

1. About IASSW. The International Association of Schools of Social Work (IASSW). 2021. URL: <https://www.iasswaiets.org/about-iassw/> (дата звернення: 06.08.2024).
2. About IFSW. International Federation of Social Work. 2021. URL: <https://www.ifsw.org/about-ifsw/> (дата звернення: 06.08.2024).
3. Тюльпа Т.М. Особистісне становлення майбутнього фахівця соціономічних спеціальностей як основа його соціальної компетентності. *Prospektive globale wissenschaftliche Trends '2021. Prospective global scientific trends' 2021*: монографія. Karlsruhe : NetAkhatAV, 2021. P. 77–84.
4. Закон України «Про соціальну роботу» від 09 грудня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 07.08.2024)
5. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 19 листопада 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 07.08.2024)
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях» від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#Text> (дата звернення: 07.08.2024)
7. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.
8. Колотило М.О. Філософія сучасної соціальної роботи у контексті громадянського суспільства. *Гілея: науковий вісник*. 2018. № 132. С. 224–227. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/38079/3/Gileya-2018-132_p224-227.pdf (дата звернення: 07.08.2024).

References:

1. The International Association of Schools of Social Work (IASSW). (2017). About IASSW. Available at: <https://www.iassw-aiets.org/about-iassw/>
2. International Federation of Social Work. (2021). About IFSW. Available at: <https://www.ifsw.org/about-ifsw/>
3. Tyulpa T. M. (2021) Osobystisne stanovlennya maybutnoho fakhivtsya sotsionomichnykh spetsialnostey yak osnova yoho sotsialnoyi kompetentnosti [Personal development of the future specialist of socioeconomic specialties as the basis of his social competence.]. *Prospective global scientific trends '2021*. Karlsruhe: NetAkhatAV. (in Ukrainian)
4. Verhovna Rada Ukrainy (2021) Zakon Ukrainy “Pro sotsialnu robotu” vid 09 hrudnia 2021 roku [Law of Ukraine “On Social Work” dated December 9, 2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (in Ukrainian)
5. Verhovna Rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy “Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii” vid 19 lystopada 2022 roku [The Law of Ukraine “On State Social Standards and State Social Guarantees” dated November 19, 2022]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (in Ukrainian)
6. Verhovna Rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo nadannia sotsialnykh posluh u razii vvedennia nadzvychainoho abo voiennoho stanu v Ukraini abo okremykh yii mistsevostiakh” vid 15 bereznia 2022 roku [The Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Provision of Social Services in the Event of a State of Emergency or Martial Law in Ukraine or Some of Its Localities” dated March 15, 2022]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#Text> (in Ukrainian)
7. Semyhina T. (2021) *Mizhnarodna sotsialna robota: priorytety ta standarty* [International social work: priorities and standards]. Kyiv: Akademiia pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu. (in Ukrainian)
8. Kolotylo M. O. (2018) *Filosofia suchasnoi sotsialnoi roboty u konteksti hromadianskoho suspilstva* [Philosophy of modern social work in the context of civil society]. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Scientific Bulletin*, no. (132), pp. 224–227. Available at: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/38079/3/Gileya-2018-132_p224-227.pdf (in Ukrainian)